

# L'ou de la serp post-feixista a Ripoll

written by Francesc Pomés Martorell | 1 de juliol de 2023

Els recents resultats electorals de les municipals, amb el creixement de l'Aliança Catalana a Ripoll i altres llocs, i el creixement de VOX i PP torna a situar sobre el tauler de l'actualitat un tema que hem abordat poc, malament i emboirats pel partidisme gallinaci: el creixement del feixisme i l'extrema dreta a casa nostra.

Comencem pel més obvi. El feixisme i l'extrema dreta a Catalunya són majoritàriament espanyolistes, cosa lògica si tenim en compte com de lligat està l'actual règim polític espanyol i la seva concepció unitarista i centralista a la pervivència del franquisme, [el feixisme espanyol](#), i el seu arrelament sociològic. Cal no oblidar que el franquisme, tot i que menys que en altres llocs de l'Estat, també va tenir arrelament en certs cercles catalans, cosa que ja vaig il·lustrar en un fil de twitter: <https://twitter.com/Cesc1957/status/1306270197079310336?s=20> i que ens hauria de servir per tenir clar que quan parlem de feixisme espanyol també ens afecta als catalans directament. No és un tema aliè a la nostra història.

Certament el Règim del 78 és una il·lustració meridiana del vell aforisme de Lampedusa a *Il Gattopardo*: «...perquè tot quedi com abans, cal que tot canviï». Això és el que va fer l'anomenada transició espanyola, fer veure que es canviava tot per tal de mantenir intocable el poder dels de sempre, els franquistes i les seves elits i l'Església Catòlica que li donaven suport, que no han hagut de donar explicacions de res, ni han estat jutjats pels seus crims i robatoris i, per culminar-ho, van posar com a cap d'Estat a qui va anomenar com a tal el dictador Franco. Aquesta és la «democràcia espanyola» que tenim!

Dit això, que és bàsic, no podem defugir que també hi ha hagut en el nacionalisme català grups o personalitats, molt minoritaris, que es van emmirallar en el feixisme dels anys 20 i 30 del segle passat, especialment a l'italià. L'historiador Arnau González Vilalta que ha estudiat el tema en el llibre [«Catalanisme davant del feixisme \(1919-2018\)»](#) afirma en una entrevista a la revista [El temps](#): «Podem parlar de catalanistes o nacionalistes catalans feixistes, però no d'un moviment polític, ja no de masses, sinó amb una xifra rellevant de persones darrere. No hi ha un moviment organitzat, sí individus concrets. Bàsicament perquè el context polític del segle XX no ha permès que s'agrupessin en formacions més o menys rellevants. Feixistes catalanistes n'hi ha hagut, però un moviment feixista català i catalanista, no». El motiu d'això no és pas, com sembla que creguin alguns, que els catalans estem vacunats contra el feixisme, sinó que : «Per si una cosa es caracteritza el feixisme, és per situar a l'estat al centre de tot. Tot per l'estat, res contra l'estat. És el que deia Mussolini. En canvi, el nacionalisme català no ha estat independentista fins fa molt poc i no ha situat l'estat com un objectiu cabdal». El mateix Arnau González posa alguns exemples de la parafernàlia feixista d'aquells anys: «És evident que durant la Segona República existeixen els escamots d'Estat Català, les Joventuts d'Esquerra Republicana i Estat Català (JEREC) o figures com els germans Badia i Josep Dencàs. Aquests grups, que són les joventuts del partit governamental i les forces d'ordre del partit de Macià i Companys tenen maneres que s'assemblen molt al feixisme italià o al nazisme alemany. Ataquen els adversaris, boicotegen mítings, assalten redaccions i fan una desfilada l'octubre del 33, en formació militar, uniformats, que es converteix en la imatge del feixisme catalanista». En certa manera podem concloure que no hi hagut un feixisme català important perquè sense estat ha mancat un component fonamental d'aquesta ideologia i les seves pràctiques. L'estat era Espanya i per tant, el feixisme majoritari ha estat l'espanyol.

Feta aquesta introducció històrica ens cal també no caure en la banalització del terme. A vegades el terme feixista s'ha banalitzat i emprat com a forma de desqualificar a qui pensa diferent. Això es una errada clara perquè acaba banalitzant i desfigurant l'autèntic feixisme. El feixisme es caracteritza històricament pel culte a un líder messiànic, una concepció política autoritària i contrària a la radical igualtat entre totes les persones, l'ús de la violència verbal i física contra els contraris, la superioritat ètnica i cultural, el nacionalisme exacerbat i agressiu, un masclisme primari i l'antidemocràticisme. Tot i que algunes d'aquestes idees es poden trobar en diversos corrents polítics, quan es troben conjuminades en un moviment o partit polític es quan podem parlar pròpiament de feixisme. Aquest és el feixisme clàssic que avui només mantenen grupuscles aïllats, però força influents sobretot en els exèrcits i els cossos policials; però allò que s'ha anat configurant des del darrer terç del segle XX i sobretot en aquest segle XXI és l'eclosió de grups populistes d'extrema-dreta que, explícitament o implícita, recuperen sota formes democràtiques molts dels conceptes i idees del feixisme clàssic i que tenen una força cada vegada més gran en moltes de les democràcies actuals: des del racisme, supremacisme blanc i fonamentalisme dels EEUU, fins a l'extrema-dreta de Le Pen a França, a la Itàlia de Meloni, els conservadors d'alguns estats nòrdics d'Europa o els règims polonès i hongarès, per citar-ne només uns pocs. És aquest un fenomen que s'estén com una taca d'oli que juga a proposar solucions senzilles a una situació complexa com mai en la història. I ho fa recolzant-se en velles idees que, malauradament, tenen arrels antropològiques molt antigues: el nacionalisme excloent, el racisme, la xenofòbia, el masclisme i l'homofòbia, el supremacisme, l'autoritarisme, la criminalització del diferent, etc. Aquests corrents són qui representen avui el feixisme, no pas els pocs que encara estan enganxats a les velles idees i formes del feixisme dels anys 20 i 30 del segle passat. Per això jo parlo de post-feixisme per referir-me a la situació actual.

És des d'aquest context que cal fer l'anàlisi de la nostra realitat. Continua sent cert que sense estat propi el desenvolupament del feixisme i l'extrema-dreta al nostre país estarà sempre mancat d'una eina fonamental d'identificació i acció, però, quan precisament la creació d'un Estat propi s'ha convertit en un element central de la vida política, és quan cal estar atents a la possibilitat del creixement d'aquestes tendències, del qual Aliança Catalana, com el FNC i altres grupuscles, en són una mostra.

Remarquem que avui una base comuna fonamental entre tots aquests moviments post-feixistes i d'extrema-dreta és la criminalització de la immigració i la seva conversió en una amenaça per a les societats occidentals i la seva identitat, concebudes no pas com a societats canviant, sinó com a posseïdores d'unes essències immutables que cal conservar. No és estrany, per tant, que l'èxit relatiu d'Aliança Catalana a Ripoll s'hagi fonamentat en un discurs falsari sobre la immigració en general, i especialment la islàmica.

En lloc de valorar que, tal com han demostrat tots els estudis demogràfics, la població catalana ha crescut, almenys des del segle XVIII, fonamentalment gràcies a la immigració, donada la històricament baixa natalitat catalana i que, per tant, som de fa molt de temps un país fet des de la immigració i veure com assumim aquesta realitat i com ens dotem d'una vegada de les eines d'un estat per regular i assumir de forma efectiva un fenomen que no s'aturarà, per moltes fronteres i morts i assassinats que hi passin, perquè la realitat diu que el creixement econòmic de Catalunya està fonamentat, ara mateix, en l'existència d'aquesta immigració. Ho resumia molt bé en Vicent Partal a l'[editorial del VilaWeb](#) del dia 8 de juny d'enguany: «L'extrema dreta catalana repeteix una vegada i una altra que Catalunya és el lloc d'Europa amb un percentatge més alt d'immigració. No és veritat, però és molt alt. Ara, per què? **Perquè calen treballadors per a fer funcionar el país i perquè la natalitat dels catalans és, aquesta sí, la més baixa**

**del continent.** Si els emigrants troben feina, que en troben, com és ben evident, és perquè calen. Perquè ens calen. Perquè els necessitem».

Tot això no vol dir que l'absorció social dels immigrants al nostre país s'hagi fet prou bé, més aviat s'ha fet molt malament, ni en les condicions necessàries per assegurar una vida millor per als que ja hi érem i pels que hi arriben, ni per mantenir la identitat pròpia com a poble, canviant, no pas estàtica; però el principal problema que tenim al respecte, com en tants altres camps, és el de no tenir sobirania pròpia i poder aplicar polítiques pròpies, i d'això no en són responsables els immigrants, sinó nosaltres mateixos, incapaços, per mancances pròpies, de fer la independència. El primer engany d'Orriols i la seva Aliança Catalana és el de fer creure que des d'un ajuntament d'Espanya, això és Ripoll, es pot canviar res de substancial, i empen la mateixa tàctica que el feixisme clàssic: atribuir a una minoria, en aquest cas la islàmica, l'origen de tots els mals socials per d'aquesta manera crear la imatge d'una societat amb ciutadans de primera i uns altres de segona, uns ciutadans *bons* i uns de *dolents*, i desviar el centre del debat d'altres temes socials molt més importants, com la desigualtat creixent, la manca de drets dels ciutadans immigrants o la falta d'expectatives de la joventut, mentre la globalització ens fa cada vegada més dependents de les forces dels mercats i no pas de la força dels vots. Per això són d'extrema-dreta, perquè en el fons allò que fan és defensar els interessos de les classes dominants, com van fer el feixisme, el nazisme i el franquisme. No ens enganyem, el feixisme clàssic i l'actual juguen a favor del manteniment del poder d'unes determinades elits que, en molts casos, són qui els van finançar en el passat i qui els finança ara mateix. I hauríem de recordar també que Adolf Hitler i el partit nazi, el 1932, van arribar al poder amb una mica més del 37% dels vots per la manca d'entesa entre les forces democràtiques. Orriols només ha tret el 30% dels vots a Ripoll i, per tant, hi ha una majoria de

ripollencs que no la van votar i que haurien de fer el possible per impedir que sigui alcaldessa. La història hauria de servir per no repetir les errades.

Tot i que de moment aquest post-feixisme català sigui força insignificant, representa [els ous de la serp feixista](#), que, si no vigilem i apartem, acabarà condicionant tot el debat social al nostre país. Ens hem de posar a combatre aquesta mena de fenòmens sense caure en els errors que ja hem observat. Un dels problemes de l'esquerra i els demòcrates en general és que quan ha d'enfrontar-se l'extrema dreta ho fa des de dos pressupòsits erronis:

1. Una posició de pretesa superioritat moral i intel·lectual que li fa menystenir els arguments i plantejaments de les dretes i no valorar-ne la importància, les bases ideològiques i culturals dels seus plantejaments i, en definitiva, la capacitat d'influència social que tenen. Quan se n'adonen és tard i el joc polític es juga en el camp que han marcat aquestes i es veuen obligats a jugar a la contra, com està passant amb el tema de la immigració. Això ha passat també, per exemple, en el camp econòmic, on les dretes han marcat un camp on el capitalisme sembla indiscutible i les esquerres sembla que només poden intentar petites reformes, sense poder discutir el sistema en el seu conjunt. És allò de què només hi ha una política econòmica possible, cosa que la globalització ha exacerbat. En el camp de la lluita política s'han deixat atrapar per una determinada concepció de la democràcia, formalista i partidista, que no deixa lloc a plantejaments seriosos d'aprofundiment democràtic com serien fer més ús de formes participatives, del control i exigència de responsabilitats als representants elegits i de presa de decisions menys mediades pels partits i els lobbies, per exemple. En el camp cultural i els mitjans de comunicació de masses i la xarxa, es tendeix a defensar un cert elitisme cultural i a menysprear les manifestacions més populars de la cultura i als grans mitjans de comunicació de masses i les

aplicacions d'internet. Abandona així aquest camp a l'extrema-dreta que ha après a treure'n rèdits polítics importants. Contra el feixisme, més democràcia!

2. A més es tendeix a menystenir aspectes socials que han configurat durant segles les mentalitats col·lectives: el nacionalisme excloent, el racisme, la xenofòbia, el masclisme, l'homofòbia, etc. i es pensa que n'hi ha prou a denunciar-ho, en lloc de fer una lluita constant i pedagògica per anar canviant aquestes mentalitats, no només amb canvis legislatius sinó amb canvis que incideixin realment en els costums.

3. La crisi global, que el Covid19 només ha fet que patentitzar, i que avui es manifesta especialment en la crisi ecològica, allò que alguns anomenen [antropocè](#), és una crisi d'un sistema econòmic i d'un concepte de creixement davant la complexitat de la qual les solucions simplistes, per falses que siguin, juguen a favor de corrent, i l'onada autoritària, populista i fins i tot filo-feixista s'estén i l'esquerra i els demòcrates són incapaços de donar alternatives reals que no siguin simple reformisme que no afronta els problemes de fons.

4. A Espanya, a tots aquests factors generals, cal afegir-hi un règim polític hereu directe del franquisme i del seu pòsit cultural, un estat fallit –tant econòmicament com com a projecte col·lectiu– i uns moviments democràtics dèbils i acostumats a jugar només en el camp polític que els ha dissenyat una falsa sortida de la dictadura que ha creat una cotilla infranquejable i intocable per mantenir el domini real de les mateixes elits que ja dominaven durant el franquisme.

Pel que es veu a les xarxes socials alguns catalans creuen que, no se sap perquè, els catalans estem al marge d'aquest fenomen general d'eclosió de la ultradreta post-feixista arreu del món. Doncs em sap greu desenganyar-los. En aquest món globalitzat ningú viu ja al marge dels corrents generals i fer front, quan encara és minúscula l'extrema-dreta catalana post-

feixista, és una de les tasques imprescindibles del nostre present. No podem deixar que el nacionalisme català majoritari, integrador i obert, derivi cap aquestes formes filo-feixistes. L'atac constant que patim per part del nacionalisme agressiu espanyol, que vol fer-nos desaparèixer, no justifica una deriva cap al seu model d'entendre el nacionalisme i la comunitat. Volem construir el nostre estat no per fer-ne un com Espanya, sinó un de radicalment diferent. Ara encara hi som a temps!

Acabo citant novament unes paraules d'en Vicent Partal, en el mateix editorial citat abans, que comparteixo plenament: «Perquè l'extrema dreta no vol resoldre el problema sinó aprofitar-se'n per créixer. És clar que es pot discutir sobre el control de la immigració, i se n'ha de parlar, però no és això el que vol l'extrema dreta. Ni en vol parlar ni en vol discutir. Vol fer servir la immigració d'arma llancívola. **Pretén enverinar el país en nom de la superioritat dels uns sobre els altres per conquerir el poder a partir de la por social**». És el mateix que va fer el feixisme clàssic amb el jueus, gitanos i altres minories racialitzades. Avui han substituït els jueus pels immigrants, especialment els islàmics.

Si voleu, en parlem!